

Het Kustersluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 19
2025

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210

Redactieleden: Piet Pruijssers, Dieter Verbeek, Rien Visser, Netty Waarts

no. 2
mei

Van de redactie

Soms gebeuren er dingen in een vereniging die je niet kunt voorspellen. Zoals bijvoorbeeld op woensdag 7 mei 2025. De 'filmclub' van onze vereniging liet als afsluiting van '80 jaar Vrijheid' een film zien over Jan de Rooij. Die film was gemaakt in 1970 met behulp van leerlingen van de Ichthus Mavo. Wat een belangstelling! Meer dan 100 mensen moesten buiten blijven staan. In het volgende Kustersluik

komen we daarop terug. Deze uitgave zit al aan zijn maximaal aantal pagina's van 12.

Nog een opvallende zaak is vermeldenswaardig: het grote aantal nieuwe leden: meer dan dertig. Geweldig dat onze vereniging zo blijft groeien. Ik spreek de wens uit dat het niet alleen bij zogenaamde 'slapende' leden blijft. Ze zijn hartelijk uitgenodigd om actief mee te doen. Zie de oproep van onze voorzitter!!!!

U bent uitgenodigd om dit Kustersluik met aandacht te lezen. Zo ben je en blijf je een onderdeel van onze vereniging. Je blijft

op de hoogte van wat er zoal gebeurt.

Vergeet niet de uitnodiging voor de kleine excursie op vrijdag 20 juni te lezen. Misschien niet zo'n vrolijk item maar wel interessant.

En zoals altijd weer een mooi verhaal in ons mooie Sprang-Capelse dialect.

Kortom: genoeg om te lezen voor elk wat wils.

Rien Visser

Van de bestuurstafel

Mijn verhaal in het vorige Kustersluik had ik afgesloten met een zin die een goede weergave is van de periode die achter ons ligt, maar ook toeziet op onze directe toekomst.

Dat was de eenvoudige zin: '**Er ligt genoeg werk op de plank.**' Een gezegde waarvan ik de herkomst niet ken, maar dat voor allen begrijpelijk is.

Terugdenkend aan deze zin en inmiddels zichtbaar wat deze periode gebracht heeft, was dit wel een correcte weergave over de maanden maart tot en met juni.

Onze vrijwilligers hebben weer een huzarenstukje laten zien, denkende aan de lezingen, exposities, Bruggeske, de filmvertoningen, fietstochten, het Kustersluik, 80 jaar Vrijheid, het plakboek en ook veel onzichtbare activiteiten. De minder in het oog vallende activiteiten gingen ook op volle kracht door. En vanuit alle activiteiten en initiatieven ontstaan ook weer nieuwe acties. Zoals het herinrichten van de expositie- en ontvangstruimte in 'Ons Heem'.

We zien ook dat tijdens deze maanden het aantal bezoekers aan onze website explosief toeneemt en daarmee een mooie graadmeter is voor de belangstelling voor onze vereniging.

De actie die we van 10 maart tot 10 mei ingezet hebben om nieuwe leden te trekken met een voor 2025 gratis lidmaatschap heeft ook vruchten afgeworpen, getuige de lijst met nieuwe leden. Natuurlijk horen we hier ook kritische geluiden over, maar het begin is in ieder geval aanwezig. Binnenkort dient de vakantieperiode zich aan waarbij we als vereniging in juli op de donderdagmiddagen gesloten zullen zijn. Vooral voor onze vaste donderdagmiddagbezoekers een aanpassing. Voor bijzondere items kunt u het bestuur natuurlijk altijd benaderen. Wel is het zo dat ook het bestuur en de werkgroepsleden met vakantie gaan.

De vorige keer heb ik aandacht gevraagd voor vrijwilligers; nu wil ik toch weer een poging doen om de bestuurstafel beter gevuld te krijgen.

Momenteel bestaat het bestuur uit vier leden die de vereniging met de vele vrijwilligers interessant en actief houden. Maar met vier bestuursleden gaan we dat als bestuur naar de toekomst niet redden. Er moet uitbreiding komen met minstens drie nieuwe leden om de continuïteit van de vereniging te borgen. Hierbij kan een nieuw bestuurslid het eerst eens aanzien of het wel bevalt en hoeft men zich niet meteen te committeren voor vele jaren maar voor twee jaar zou al fijn zijn. Hierbij is het tegenwoordig ook een must om computervvaardig te zijn; en leeftijd speelt ook een rol. Als u de continuïteit van de vereniging belangrijk vindt, laat het ons dan weten.

Het bestuur wenst u een fijne en veilige vakantie, samen met uw familie. En graag tot na de vakantie bij een van onze activiteiten

Wim Konings

Nieuwe leden van onze vereniging

In dit voorjaar hebben wel 35 mensen besloten om lid van onze vereniging te worden. Welkom allemaal! En ze komen niet alleen uit Sprang-Capelle en omgeving. Wel heel bijzonder.

Dhr. F. Haanstra, Schoonhoven

Mevr. P.J.M. Michels-Verheijden, Sprang-Capelle

Dhr. B.W. de Bont, Nijmegen

Dhr. J. van der Steen, Kaatsheuvel

Dhr. W.A. de Jong, Sprang-Capelle

Dhr. P.J. Treffers, Sprang-Capelle

Dhr. J.A. van den Hoek, Hazerswoude-Rijndijk

Dhr. A. van Campen, Kaatsheuvel

Dhr. S.G.J. Brouwers, Sprang-Capelle

Dhr. A. Gorkum, Sprang-Capelle

Dhr. Job Roeleveld, Sprang-Capelle

Mevr. L.C.A.H. Burgel, Waalwijk

Mevr. L.G.A. Verhagen, Sprang-Capelle

Mevr. A.M. voor de Poorte, Sprang-Capelle

Mevr. N.H. van der Schans-van Tuijl, Sprang-Capelle

Dhr. H.A. Raamstijn, Waalwijk

Mevr. Olga de Kramer-Verkuil, Weesp

Mevr. A.J. van Tiggelen, Sprang-Capelle

Dhr. A.L. van Wijlen, Sprang-Capelle

Dhr. J.K. Willemsz, Sprang-Capelle

Mevr. J. Spijkers, Sprang-Capelle

Mevr. J.P. Ramsteijn-Mayers, Sprang-Capelle

Dhr. S.L. Kerstens, Waalwijk

Dhr. M.C.A. Smit, Helmond

Dhr. M. Stam, Sprang-Capelle

Dhr. D. van Peer, Sprang-Capelle

Mevr. H. Straver, Sprang-Capelle

Mevr. M.J. Vos-v.d. Schans, Sprang-Capelle

Dhr. J. Hans, Sprang-Capelle

Dhr. W. Faro, Sprang-Capelle

Mevr. A. Monsieurs-Vugts, Sprang-Capelle

Dhr. R.L.B. van Burik, Sprang-Capelle

Dhr. A.E.J.M. Schalken, Sprang-Capelle

Mevr. C. Kik-van Andel, Sprang-Capelle

Dhr. R. de Rooij, Sprang-Capelle

Uitnodiging voor de kleine excursie op vrijdag 20 juni 2025 naar de Joodse begraafplaats in Oisterwijk

Het is een Joodse regel dat begraafplaatsen niet worden geruimd. Daarom vindt men op tal van plaatsen Joodse begraafplaatsen als stille getuigen van uit dat deel van het land verdwenen Joods leven. Volgens de Joodse traditie is een begraafplaats een heilige plaats, zelfs heiliger dan een synagoge. Strikte wetten met betrekking tot begravenissen en rouw bepalen de Joodse praktijk. Voor Joden is de zorg voor begraafplaatsen een essentiële religieuze en sociale verantwoordelijkheid.

Daarom is het wellicht interessant om een bezoek aan een Joodse begraafplaats te brengen.

De ommuurde begraafplaats in Oisterwijk is ca 2500 m² groot en ligt in een bosperceel van ca 9000 m². Er zijn ruim 200 mensen begraven en er staan 164 grafstenen. Door vernielingen en achterstallig onderhoud waren de grafstenen in de tweede helft van de 20e eeuw ernstig beschadigd. In 1997 zijn de stenen, voor zover mogelijk, gerestaureerd. De oprukkende natuur bedreigde de begraafplaats. Grote bomen drukten tegen de muur aan. In 2012 werd de Stichting Behoud Joodse Begraafplaats opgericht. Doelstelling was het zodanig restaureren van de begraafplaats dat deze weer vijftig jaar vooruit kan.

Programma vrijdag 20 juni:

12.15 uur: U kunt eventueel verzamelen op de parkeerplaats bij Zidewinde om samen te rijden naar Oisterwijk op eigen initiatief.

13.00 uur: Ontvangst bij het restaurant 'Kleijn Speijck', Bosweg 140, 5062SH in Oisterwijk, tel. 013 5282263. U wordt daar ontvangen met koffie of thee met een lekkernij.

13.45 uur: Verplaatsen naar de begraafplaats met ons eigen vervoer.

Parkeren vindt plaats langs de kant van de weg. Het adres is dichtbij aan de Hondsbegselaan in Oisterwijk tegenover nummer 18. De begraafplaats is prominent aanwezig, dus goed vindbaar. Dat is enkele minuten vanaf het restaurant.

Op de begraafplaats is het regel dat mannen een keppeltje (hoofdbedekking) dragen. Deze zijn ter plaatse aanwezig.

14.00 uur: Dan volgt een door gidsen begeleide tocht van 1,5 à 2 uur over de begraafplaats.

Daarna is de kleine excursie voorbij en kan iedereen weer huiswaarts.

Zie ook de website van de Joodse begraafplaats ([www.jb-oisterwijk](http://www.jb-oisterwijk.nl)).

Plattegronden van de rijroute naar Oisterwijk liggen vanaf 10 juni in 'Ons Heem'.

U kunt zich voor deze kleine excursie aanmelden door € 5,00 over te maken naar de rekening van onze heemkundevereniging **NL21 RABO 0334 2480 00** onder vermelding van 'Oisterwijk'. Het maximaal aantal deelnemers is 30 personen. Uw betaling bepaalt de volgorde van inschrijving.

U gaat met eigen vervoer. Het is verstandig om met elkaar te reizen.

Graag overmaken vóór 13 juni 2025.

Ontdek de rijke geschiedenis van Sprang-Capelle

In juli 2024 werd de vereniging benaderd door de Local Loyalty Group met de vraag of de vereniging openstond voor het uitbrengen van een plaatjesboek, samen met de AH Jan Linders-vestiging in Sprang-Capelle. Het betrof een boek met plaatjes over de geschiedenis van ons mooie dorp.

In enkele gesprekken werd de praktische kant vastgelegd. Het bestuur van onze vereniging vond het ook een goed idee hieraan mee te werken.

De praktische uitgave van het plaatjesboek was gepland van 10 maart tot 10 mei 2025. Dus negen maanden later.

In totaal zouden er 1500 boeken gratis aan het winkelend publiek ter beschikking gesteld worden, waarbij de benodigde plakplaatjes via de aankoop van boodschappen mogelijk was.

De actie startte op 10 maart met een korte bijeenkomst in de winkel van AH Jan Linders met een feestelijk moment.

Voorafgaand hieraan hebben veel vrijwilligers hun bijdrage aan het boek geleverd. Deze bijdrage was zeer verschillend. Er werden veel korte verhalen gemaakt, maar ook de onderschriften die bij de plaatjes hoorden. De betreffende tekst moest kernachtig het beeld op het plaatje weergeven. Om dat te realiseren werden door vrijwilligers ruim 150 plaatjes geselecteerd uit het archief van de heemkundevereniging. De korte verhalen die opgenomen zijn, werden gemaakt aan de hand van de gekozen hoofdonderwerpen, zoals Labbeget, historie van Sprang-Capelle en vele meer. Deze verhalen werden ook weer door verschillende schrijvers gemaakt. Alle verhalen werden vervolgens gebundeld, nagekeken en een vast onderdeel van het plaatjesboek.

Al met al een grote inspanning van veel vrijwilligers onder de coördinatie van Ben Spijkers, die mede de directe contacten met AH Jan Linders onderhield.

Het resultaat werd op 10 maart in gedrukte vorm gepresenteerd. Het is een boek waar de vereniging blij mee kan zijn. Op begrijpelijke wijze wordt de historie van Sprang-Capelle voor het voetlicht gebracht, waarbij middels de plakplaatjes veel herkenbare plaatsen in de gemeente weergegeven zijn. Nu de actie bijna ten einde loopt, is de vraag naar ontbrekende plakplaatjes merkbaar. De berichten op bijv. Facebook zijn veelvuldig. Hierin is voorzien door een afsluitende ruilbeurs op 10 mei in Zidewinde. De verwachting is dat deze zeer druk bezocht zal worden. Als dit Kustersluik het daglicht ziet, zal de ruilbeurs overigens al achter de rug zijn. De vereniging heeft voor de toekomst nog een aantal exemplaren beschikbaar die tegen een kleine betaling verkrijgbaar zijn via de bibliotheek.

De vereniging heeft dan een mooi project afgerond en daarmee ook een aantal nieuwe leden binnengehaald via de speciaal voor deze actie en de viering van 80 jaar vrijheid in het leven geroepen gratis lidmaatschap voor nieuwe leden die in het Sprang-Capelse verzorgingsgebied wonen.

Wim Konings

Herdenking bij het Kapelsche Veer op 31 januari 2025

Jaarlijks wordt de strijd bij het Kapelsche Veer herdacht op 31 januari. In het 'Brabants Dagblad' staat een treffend verslag van deze bijeenkomst.

Het is 80 jaar geleden dat er heftig gevochten is om dit bruggenhoofd. In de vijf weken durende gevechten vielen er naar schatting 1000 slachtoffers van wie 450 met doodelijke afloop. Historicus

Jack Didden voerde daar als eerste het woord. 'Het

ging om eer, meer niet', beweert hij in zijn toespraak. Het kleine bolwerk aan de Bergsche Maas was operationeel noch tactisch een probleem voor de geallieerden. Er stonden slechts twee huizen en had een kleine frontlinie. Later werd deze opvatting bevestigd door Chris Vokes, de Canadese bevelhebber. Maar in de militaire top werd zowel bij de geallieerden als bij de Duitsers anders beslist. Kortom, vanwege prestige lieten Belgen, Britten, Canadezen, Duitsers, Noren en Polen hier het leven.

Burgemeester Ausems kiest een andere insteek. Wij vieren hier in vrijheid de herdenking bij het Kapelsche Veer. Bedenk dat mannen ver van huis ons die vrijheid gegeven hebben. Het zou goed zijn om daar dagelijks bij stil te staan. De strijd op deze plek herinnert ons eraan dat het beter is om bruggen te bouwen

dan om ze te vernietigen. Bruggen verbinden mensen. Het is belangrijk om daar naar te streven in deze ingewikkelde tijd van polarisatie.

Ook de Poolse ambassadeur Kassangana voerde het woord. Zij memoreerde dat ongeveer 200 landgenoten hier hun leven lieten. Zij verlieten familie en vrienden om te vechten voor de vrijheid van Nederland. En uiteindelijk voor de toekomst van Europa. Mede door hun moed, doorzettingsvermogen en opofferingsgezindheid leven wij nu in vrijheid.

Er werden kransen gelegd door verschillende mensen en organisaties. Ook onze eigen heemkundevereniging legde een krans.

Rien Visser

**Verslag van de lezing over 'Een andere Gouden Eeuw' door
Jan van Oudheusden op 11 maart 2025**

Tegen de klok van acht uur probeert onze voorzitter het woord te nemen maar zijn microfoon laat het afweten. Na dit technisch oponthoud heet hij ons nogmaals van harte welkom en introduceert hij de spreker van deze avond. Jan van Oudheusden, historicus en ook geen onbekende voor ons blijkbaar, want hij had in 2012 en 2017 al eerder een lezing verzorgd. Ik was misschien toen niet aanwezig want voor mij was hij nieuw; maar dit terzijde.

Jan is geboren en getogen in Waalwijk. Je moet hem niet verwarren met zijn neef met dezelfde naam, die ook historicus is. Maar deze Jan weet alles van Brabant, en zijn neef van de rest van de wereld. Zo beschrijft hij zijn achtergrond. Dat hij Brabant grondig bestudeerd heeft, althans haar geschiedenis, zal de rest van de avond zeker blijken. Liefhebbers van feiten en details hebben de avond van hun leven. De spreker neemt ons in snelle pas mee de periode van de Gouden Eeuw door. Alleen de vraag kan gesteld worden: was het allemaal wel goud wat er blonk?

Maar eerst komt er een bekendere Gouden Eeuw aanbod, die van Holland en de VOC. De mensen die in die periode leefden, waren zeker niet op deze naam gekomen. Pas in de negentiende eeuw, in het jaar 1880, kwam de schrijver Busken Huet met deze term in zijn boek 'Land van Rembrandt'. Die als een echte man van zijn tijd de 17e eeuw verheerlijkte en romantiseerde. Dat die Gouden Eeuw zich over het algemeen beperkte tot Amsterdam weten slechts wenigen. Door het afsluiten van de Schelde verloor Antwerpen haar macht en handel, en verhuisden veel kooplieden en handelaren naar Amsterdam. Waar ze blijkbaar ook de zachte 'g' introduceerden. Dat de Gouden Eeuw ook haar schaduwkanten had, zag men maar even over het romantische hoofd. Armoede, oorlog en slavernij hoorden daar helaas ook bij.

Brabant bleef een beetje achter en werd ook als achtergebleven gebied gezien. Toch ging de Gouden Eeuw aan Brabant zeker niet voorbij. Die andere Gouden Eeuw begon veel eerder: in 1406. Door verving na de dood van Johanna van Brabant komt Brabant in handen van haar nicht Margaretha van Malen. Haar tweede zoon Anton erft het hertogdom, en daarna zijn zoon Jan zonder Vrees. Na zijn dood komt het in handen van zijn broer Philips; na Philips de Tweede komt Karel de Stoute en via Maria van Bourgondië komen we bij Filips de Schone terecht. Om maar even een paar namen genoemd te hebben. De naam de Stoute duidt op stoer, koelbloedig en berekenend, en de Schone fraai van uiterlijk. Dat zal dus een knappe hertog zijn geweest.

Jan zonder Vrees

Karel de Stoute

Philips de Schone

Johanna de Waanzinnige

De hertogen van Brabant speelden een cruciale rol in de opkomst van de macht van het Bourgondische Rijk. Door strategische huwelijken en oorlogen wisten de hertogen hun invloed uit te breiden. Brabant werd een belangrijk centrum van handel en industrie, wat de basis legde voor de enorme rijkdom van edelen en handelaren in met name de steden van Brabant: Brussel, Antwerpen, Leuven, Breda en Den Bosch.

Het Bourgondische Rijk, dat zich uitstrekte over grote delen van het huidige België, Nederland en Frankrijk, was een **van de rijkste en meest** welvarende rijken van Europa. Deze rijkdom kwam voort uit de handel in textiel, specerijen en andere goederen. De hertogen investeerden hun rijkdom in de bouw van kastelen, kerken en andere monumentale gebouwen, wat hun status en macht verder versterkte.

De Bourgondische hertogen waren liefhebbers van kunst. Ze ondersteunden schilders, beeldhouwers, dichters en musici, wat leidde tot een bloei van kunst en cultuur. Deze renaissancekunst stond bekend om haar pracht en praal, met rijkelijk versierde altaren, weelderige kleding en prachtige gedetailleerde schilderkunst. Ook tuinen en landschappen: de aanleg van het Mastbos met dennen en het Liesbos zijn ook uit deze periode. Met de dood van Philips de Schone was het gedaan met het Bourgondische leven.

Zijn vrouw raakte door dit verlies helemaal de weg kwijt; ze trok met het lichaam van haar dode man langs kastelen en kloosters om voor hem te bidden. Wat haar de verdrietige bijnaam de Waanzinnige opleverde.

Daarna kwamen de hertogen van Habsburg aan de macht in 1482, en die eindigde voor de Noordelijke Nederlanden in 1581 en voor de Zuidelijke Nederlanden pas in 1797. De spreker eindigt best abrupt als hij ziet dat het toch wel tijd is om er een eind aan te breien.

De bevlogenheid van deze man straalt er aan alle kanten vanaf, en hij had nog best wat langer kunnen praten. Maar aan alles komt een einde. Maar waar was Sprang-Capelle in het hele verhaal? Gelukkig greep onze voorzitter in en haalde Sprang-Capelle nog even aan. Met name onze prachtige kerk in Sprang en het kasteeltje van Zuidewijn stammen ook uit deze periode. Al hoorde onze plaats toen eigenlijk bij Holland, maar een kniesoor die daar op let. Een mooie erfenis uit die tijd.

Verder werd onze aandacht nog even gevraagd voor de Jan Linders-spaaractie en de expositie van '80 jaar Vrijheid' a.s. mei in Zuidewinde.

En wat hebben we vanavond zeker geleerd? Waar we onze Bourgondische inslag vandaan hebben. Na deze inspannende avond hadden we allemaal behoefte aan een verversing en een versnapering, en zo ging iedereen weer voldaan huiswaarts.

De thuisblijvers hadden weer ongelijk.

Herfst in het Mastbos ten zuiden van Breda

Dieter Verbeek

In gesprek met Dieter Verbeek

Regelmatig is Dieter op maandagmorgen te vinden in 'Ons Heem'. Hij houdt daar het verenigingsarchief op orde. Je zou denken dat notulen van bestuursvergaderingen en andere activiteiten compleet zouden zijn. Maar er missen nog stukken uit de rijke geschiedenis van onze vereniging. Gelukkig komen regelmatig nog ontbrekende stukken bij hem op tafel. Lastig vindt hij het om de financiële papieren een plekje te geven. Maar uitkomst biedt de map 'financiën'.

Het grappigste wat hij in die papierwinkel gelezen heeft, gaat over een ballotagecommissie in de beginjaren van onze vereniging. Je kon toen (1984) niet zondermeer lid worden van de heemkundevereniging. Een commissie van wijze dames en heren nam daar een al even wijze beslissing over. Maar hij heeft niet kunnen ontdekken of er ooit iemand geweigerd is. Gelukkig leven we nu in andere tijden. Verder is Dieter redactielid van Het Kustersluik. Regelmatig lezen we verslagen van hem. Voor Brugge heeft hij artikelen geschreven over scouting Jan de Rooij en dominee Van Mechelen.

Hij zal niet gemakkelijk een lezing overslaan. Hij geniet nog na van Jan Nillisen die een lezing over de Maas hield. Wat een enthousiasme van die man. Zelfs zo erg dat het schuim hem op de lippen stond. Dat was genieten, vooral van Jan. En natuurlijk zijn er ook mindere lezingen. Bijvoorbeeld die over de Peperstraten. De verwachting was dat het zou gaan over de Peperstraat in Kaatsheuvel, maar dat liep anders.

Dieter is een echte Brabander. Geboren in het ziekenhuis in Waalwijk en getogen in Sprang-Capelle. De eerste vijf jaren opgegroeid in het oudste huis van Sprang op de hoek van de Kerkstraat en de Jan de Rooijstraat. Dat werd toendertijd door drie gezinnen bewoond. En met zijn opa's en oma's zat het ook goed. Die kwamen uit Almkerk en Veen. Dus Dieter is wel een Brabander met een Hollands en protestants randje.

Dieter heeft de lagere landbouwschool in Andel bezocht en de opleiding vervolgd aan de middelbare landbouwschool in Breda. Zijn specialiteit is groente- en bloementeel.

Maar door ernstige herniaproblemen staat hij nu buiten het arbeidsproces.

Maar niet getreurd, hobby's genoeg. Met lezen over algemene geschiedenis en kerkgeschiedenis vult hij zijn vrije tijd. En ook van romans kan hij smullen. Een glimlach verschijnt op zijn gezicht als hij vertelt over de boeken van Toon Kortooms.

Het is genieten van 'Help de

dokter verzuipt' met z'n typisch Brabantse humor.

En hij vindt het ook leuk om te 'kringlopen'. Snuffelen in die winkels en op rommelmarkten naar die ene vergeten Rembrandt. Maar je moet daar wel je bril bij je hebben.

Want anders ontdek je thuis dat van die waardevolle vaas toch echt een stukje afgebroken is.

Op donderdag is hij te vinden in de Paulusabdij in Oosterhout. Daar staat hij in de keuken van de Franse geloofsgemeenschap Chemin Neuf. Zo heeft hij afgelopen Pasen daar nog 150 jongeren te eten gegeven.

We sluiten af met zijn opmerking dat onze vereniging een van de best georganiseerde verenigingen van Sprang-Capelle is.

Daar drinken we dan een glas wijn op!

Goed nieuws! We hebben een opvolger voor Marry Molenaar gevonden. Marja de Bie zal in het vervolg de rubriek 'In gesprek met' invullen. Bedankt Marja voor de toezegging.

Rien Visser

Verslag van de lezing op 30 april 2025 over ' Het laatste oorlogsjaar en nog wat kwesties' door dr. Jack Didden

Het is woensdagavond 30 april om 20.00 uur als voorzitter Wim Konings alle aanwezigen hartelijk welkom heet. Maar liefst 220 personen zijn gekomen om deze eerste activiteit in het kader van '80 jaar Vrijheid' te bezoeken. De grote zaal van Zidewinde zit, zoals de voorzitter uitdrukt, 'bomvol'. En buiten is de temperatuur nog boven de 20 graden.

Zoals de meesten van u wel weten, laat de airco-installatie van Zidewinde ons al enkele jaren in de steek. De medewerkers van Zidewinde losten dit op door de zaaldeuren en de buitendeuren open te zetten voor frisse lucht. Hopelijk zaten er wethouders en of raadsleden in de zaal om enig zicht te krijgen op prioriteiten in de gemeente Waalwijk.

Wim noemt in zijn openingswoord de activiteiten die deze week op de agenda staan: naast deze lezing zijn dat de fietstocht van 18 of 23 km door heel het dorp, de expositie die een week lang elke middag en avond open is en als sluitstuk een film uit 1970 over Jan de Rooij met leerlingen van de Ichthus mavo uit die jaren. Die film is door Joep Huijbregts van zwart-wit omgetoverd naar kleur.

Maar we beginnen met een voor ons bekende spreker: Jack Didden, de specialist over de oorlogsgeschiedenis van onze streek en de rest van Brabant.

Jack begint al meteen met een volle sheet te presenteren op ons mooie, brede, nieuwe filmdoek (**een investering van onze vereniging!**).

Hij zegt zich te zullen beperken tot echt belangrijke en nieuwe zaken.

Nadrukkelijk zegt hij ook dat wij ons moeten realiseren dat de mensen in die jaren in situaties komen die zij absoluut niet konden overzien.

U zult wel begrijpen dat ik geen nauwgezet verslag kan geven over de inhoud van deze avond. Gelukkig komt de vele nieuwe informatie die Jack heeft vergaard in het komende Bruggeske. Gemakshalve verwijs ik dus voor gedetailleerde gegevens naar Bruggeske 2025-1

Ik schreef al: hij laat ons de inhoud zien op een al volle sheet:

overzicht tot 5-5-44;
gebeurtenissen op Dolle Dinsdag;
barre winter;
crossings – Jan de Rooij en de 'nieuwe' echte berichten;
Kapelsche Veer;
Conclusies.

Wat gebeurde er in de eerste jaren na de bezetting? Nou, de economie ging met pieken en met dalen. Maar bijvoorbeeld de schoenfabrieken hebben enkele topjaren gehad in het begin van de oorlog.

Alle personen van 14 jaar en ouder kregen een persoonsbewijs. Dat was een waterdicht systeem, want de Nederlandse ambtenaren hadden hun zaakjes keurig op orde en leverden die info klakkeloos aan de nazi's.

Vanaf 1941 hadden de gemeenten geen gemeenteraad meer. Er kwam een nieuw leidersprincipe: B en W beslissen, maar als dat niet was naar de richtlijn van de bezetter, dan volgde ontslag voor de burgemeester. Zo

ook in 1943 voor burgemeester Smit. Die uiteindelijk tot over zijn oren in het verzet zat.

Jonge mannen werden opgeroepen voor de Arbeitseinsatz. En velen doken uiteindelijk onder.

Er kwamen verzetsgroepen, zoals de 'brede' verzetsgroep André in Sprang-Capelle.

Wat opvallend voor Sprang-Capelle is, is dat het aantal oorlogsslachtoffers in de eerste vier jaar van de bezetting tot 1 mei 1944 tot twee slachtoffers beperkt bleef.

Het keerpunt kwam met de Meistaking in april/mei 1943. De staking bij melkfabriek 'De Toekomst' (Julianalaan) duurde zowat het langst in heel Nederland, en door ingrijpen van burgemeester Smit is erger voorkomen.

De bekende geschiedenis van Dolle Dinsdag kwam in het kort aan de orde. Een zwarte dag voor de verzetsgroep André.

Uitgebreid ging Jack in op Market Garden. De bij velen nog onbekende geschiedenis van een bij De Moer te vroeg gelande glider (zweefvliegtuig) met 28 personen aan boord. Zij werden door leden van de verzetsgroep via Elshout uiteindelijk op de Kampinaheide bij Esch in veiligheid gebracht.

Vervolgens de situatie na de bevrijding van Sprang-Capelle, eind oktober 1944. En over de bijzondere en onduidelijke gezagsituatie die toen ontstond.

De nieuwe frontlijn was de Bergsche Maas. We werden afwisselend geconfronteerd met Canadezen, Polen en de Royal Marines. Vandaar de verwarring over wie ons hebben bevrijd.

De Duitse beschietingen en de ellende die dit veroorzaakte in Sprang-Capelle met tientallen doden tot gevolg.

De liniecrossoers kwamen aan bod. De twee routes door de Biesbosch.

De leiding die Jos van Wijlen kreeg over de Binnenlandse Strijdkrachten in dit gebied en de titel van kapitein.

De ellende die de V1's veroorzaakt hebben, blijkt Sprang-Capelle qua dodelijke slachtoffers te zijn voorbijgegaan.

Hoewel de angst als men ze hoorde aankomen groot was.

En vervolgens kwamen de in het Canadees archief gevonden berichten van de spionnen van de groep André aan de orde. De vragen die deze oproepen met betrekking tot eerdergenoemde data.

Dit item wordt uitgebreid besproken in Bruggeske 2025-1. Vandaar dat ik u daar graag naar verwijst.

Jack eindigde met enkele conclusies over Sprang-Capelle:

Sprang-Capelle was een a-typisch Brabants dorp (uniek door verzet);

92% van de slachtoffers viel in laatste oorlogsjaar;

Dolle Dinsdag: vreugde en shock;

frontgebied van november '44-mei '45;

ons dorp was bevrijd maar niet vrij;

materiele gebreken met als gevolg houtkappen in de bossen;

de oorlog bleek sociologisch geen kantelpunt; dat kwam in de jaren '50-'60.

Beeld uit de film 'Biesbosch onder Vuur' over de liniecrossoers

Er was uiteraard veel leed maar na 5 mei 1945 was er vooral VRIJHEID.

Onder luid applaus werd Jack Didden door de voorzitter hartelijk bedankt. Wat een bulk informatie is op een aangename manier helder en duidelijk gebracht.

Piet Pruijssers

In memoriam

Sinds het vorige Kustersluik is in deze periode een lid overleden, zover ons bekend.
Mevr. Kroese-Sterrenburg, Sprang-Capelle.

Film online

De bijzondere documentaire 'De huilende Wilg bij het Kapelsche veer' is nog tot 26 juni te zien via film online. Onze HKV heeft de rechten gekocht van de EO om deze documentaire van Bert Vos uit 2000 gedurende twee maanden te laten zien. Dus let op deze datum. Na 26 juni willen we als alternatief de Poolse film over de strijd bij het Kapelsche veer toevoegen.

TERUGBLIK:

Inmiddels zijn de activiteiten van '80 jaar Vrijheid' met de afsluitende filmavond in Zidewinde achter de rug. Getoond werd de documentaire film van de NOS uit 1970. In deze film brengt de klas van de Ichthus mavo het leven van Jan de Rooij en zijn acties in beeld.

TIP – TIP -TIP

Meldingen over nieuwe films ontvangt u automatisch als uw e-mailadres is ingevoerd in het invulveld bij film online. Daarmee geeft u ons toestemming om via uw e-mail te melden dat er weer een film beschikbaar is.

Kostersluik Links & Nieuwsbrieven Bibliotheek

ij alle films, die wel wat werk vrstaande films

Nieuwe film.. ontvang e-mail

Naam

E-mail

Abonneren

De wènters van nou en de wènters van vroeger!

Toen ut een paor weeke geleeje een paor graoden vroôr en er aanderhalve centimeter snîw viel, moes ik toch wel aon vroeger denke. Ik kan me ès keind van vroeger (nu 81) nie aandere herinnere dan dè we hîl de wènter konne schôtse! Es ut een paor naachte gevroore ha ginge we ûit school meeje-zun-alle nôr de spôrsloot om te kèèke of ut èès al dik zat was ! Dikkels was ut nog veuls te dun en kwaame we meeje overgelôope kaplèèrse thuîs, daor waare ze nie blij meeje. Ge kreeg veul grommes en noa ut êète gelèèk nôr bed!

Mèr dan, dan wiere de schôtse van ut schoor gehaold, wij noemde dè bôtjes, ut leek in de verste verte nie op die prachtige glijers die ze tegesworig krèège! Ut waare houte dinge meeje oranje biezen, we stonne er meêr neffe es erop en die biezen waren dur-dè ze nat en koud waare zo hard es unne kaai! De aauw manne en un enkele vrouw han houten noren, prachtig meeje zônne mooje krul aon de vurkaant! Dè schôtse deeje we aachter ut kerkhof in Sprang en op de Steind(Oosteind) aachter een boerderij tegen dun Eikendèek aon! Nie te geleuve dè daor nou ut NH hotel is waor de Ukrainers verblèève! Mèr wij han de grôôtste lol, zo-gaauw es de school ûit was draovend nôr huîs, oew spulle pakke en ôk wir loêpes nôr ut eind van de Steind! Wê hebbe wij daor toch veul plezier gehad, daor heb ik echt schôtse geleêrd, af en toe aachter unnen aauwe stoel! Ik haj ut kunsje gaauw onder de knie zak-mer-zegge en op zaoterdag was ut je-van-het! Dan ginge we gepakt en gezakt meeje broêd en ranja (of wôtter) nôr de Ketseuvelse èèsbaon! In meen herinnering was dè een prachtige baon midden in de bosse meeje een mooi eilaandje in ut midden! Dur wier ôk wel-ies wè gevreejen daor op dè eilaandje mèr schôtse was toch wel ut belangrèkste. Omdè ik al vrij jong goed kon draaien mocht ik meeje oons vaoder op unnen dinsdaggemiddag (dan was ut slagerijke dicht) meeje. Een verrassing zee-tie. En wè denkte we ginge nôr de schoenwinkel van Diena van der Schans (de Bôn) want daor verkochten ze ôk schôtse. Ik kreeg prachtige kuntschôtse meeje echte witte lèèrzen, ze wiere wel op de groei gekocht, twee moate te grôôt. Ik heb er jaore meeje veul plezier op geschôtst mèr meen voete zèn nooit grôter geworre es 37 en die schoenen waren moat 38! Ôk konne wel ies op de Gallegewiel schôtse, mèr dan moes-ut toch wel héél koud zèen want die was héél diep wier aaltèèd tegen oons gezeed. Oons vaoder en moeder kwaame wel ies kèèke op zondag. Dè mocht èègeluk nie van oons oma mèr dè deeje ze toch! Oons moeder en vaoder pakten dan gezellig een bakske en laoter nog een borreltje en ik kreeg dan sjeklôdepoeje. Wè was geluk toen toch simpel en gewôôn! Ik heb er de môôiste herinneringen aon, alles ging ôk gewôôn deur en nou schieten ze meeje zun-alle in de stress. Wij gingen slibberend nôr school en de meense ginge op de fiets nôr ut werk. Nou dun helen dag berichten op de tillevisie dè we de deur nie ûit moete gaon en de trèene rijden ôk nie. Wij waare allemaol èrum en han nie veul, mer waare blij meeje alles, tegeswoorig hebben ze alles en zèn ze nie meer zo blij ès wij ooit waare.

Dodenherdenking 4 mei

Bij 80 jaar vrijheid hoort ook dat we de doden herdenken die in de Tweede Wereldoorlog gevallen zijn. Wij laten de landelijke discussie over wie nu herdacht moet worden even links liggen. In ons dorp werden de slachtoffers uit WO II herdacht.

Veel inwoners hadden de moeite genomen om naar het plein van de hervormde kerk in Sprang te komen. Velen hadden ook de dienst voorafgaande aan de stille tocht al bijgewoond.

Rond acht uur arriveerde de stoet bij het Jan de Rooijmonument aan de Tilburgseweg. Muziekvereniging Marijke speelde gepaste muziek. Na twee minuten stilte kreeg wethouder De Jong het woord. In zijn toespraak haalde hij ook nog de activiteiten van onze vereniging aan.

Daarna was er gelegenheid om kransen en bloemen bij het monument te leggen. Onze vereniging heeft daar ook een krans gelegd. De plechtigheid werd afgesloten door de leden van scouting Jan de Rooij, die allen een witte roos bij het monument legden.

Rien Visser

80 jaar Vrijheid

De activiteiten die we tijdens '80 jaar Vrijheid' hebben gerealiseerd, zijn op de eerste plaats te danken aan de tomeloze inzet van alle vrijwilligers van onze vereniging. Heel hartelijk dank daarvoor.

De subsidiegevers die ons financieel gesteund hebben, maakten de activiteiten mede mogelijk. Waardoor de professionaliteit van alle activiteiten een extra accent heeft gekregen. Onze dank als vereniging hiervoor.

Alle subsidiegevers worden vermeld op onze website, maar ik wil toch de gemeente Waalwijk noemen die ons als vereniging op bijzondere wijze ondersteund heeft.

Wim Konings

Oma's fototrommel

In het vorige Kustersluik zagen we een gezin met drie dochters en drie zonen uit de jaren '30. Helaas is daar geen enkele reactie op gekomen. Wellicht toch te lang geleden. Daarom nemen we maar eens een recentere foto. We zien hier een verjaardag of gezellige bijeenkomst in de jaren

80 van de vorige eeuw. De koffie is geserveerd en iedereen zit gezellig op witte tuinstoeltjes. En het uitzicht door het zijraam is zeer fotogeniek, maar dat terzijde. Wie herkent deze mensen op de foto? De namen kunt u doorgeven aan Dieter Verbeek: pl.verbeek@ziggo.nl of op tel. 06-27346249.

Wandeling door Sprang

Na de Algemene Ledenvergadering van 2 april 2025 werd een best al oude film vertoond. Het was het eerste deel van de wandeling door Sprang-Capelle uit 1966. Er waren ruim 70 geïnteresseerden. Gebruikelijk is dat er veel meer mensen naar die oude films komen kijken. Maar deze film raakt een beetje versleten. Ik hoorde zelfs iemand zeggen: 'Driekwart van de inwoners van Sprang-Capelle heeft die film in huis.'

Maar het blijft toch een knap staaltje werk om zo'n film te maken. Er was nog geen heemkundevereniging; die werd pas in 1984 opgericht. Het is mooi om zo de bevolking van 1966 in beeld te brengen.

Er werd begonnen op het Oosteind. En elke bewoner die op straat verscheen, wordt van naam voorzien door de sonore stem van Wijnand Konings. Hij schijnt iedereen te kennen, want ze worden allemaal bij name genoemd. Opvallend is dat de meesten met voornaam en achternaam door Wijnand voorgesteld worden. Maar sommigen krijgen toch de titel meneer of mevrouw mee.

Ik ben nieuwsgierig hoeveel mensen die te zien zijn in de film nog in leven zijn. Want we zijn bijna 60 jaar verder.

Ik heb ook de indruk dat de mensen uit hun huis komen in hun zondagse kleren. Zelfs met een hoed of hoedje. Het leukste commentaar geeft Wijnand als we een bedrijf binnenstappen. Bijvoorbeeld bij Toon de Bie, de smid. Toon wordt door Wijnand aangemoedigd om eens flink hard op het gloeiende ijzer te slaan.

Het zijn allemaal activiteiten uit ver vervlogen tijden. Dat merk je als je melkrijder Van Beel ziet rijden op zijn trekkertje om bij de boeren de melkbussen op te halen.

Ik schat in dat de film zolang opgeborgen kan worden in oma's filmtrommel en over 40 jaar maar weer eens tevoorschijn moet komen. Het is dan 100 jaar geleden dat die film gemaakt werd.

Rien Visser

**Kijk regelmatig op de vernieuwde website van de Heemkundevereniging
Sprang-Capelle: www.heemkundesprangcapelle.nl**